

Heraldica Varia

KONGRESS I SKOTTLAND

Den xxvii internationella kongressen för genealogi och heraldik ägde rum i Saint Andrews i Skottland 21–26 april 2006, varvid Ridarhuset representerades av undertecknad.

Kongressens tema var *Myt och propaganda*. Jag höll ett föredrag om *Myth and Propaganda in some Swedish Noble Arms* där jag bland annat kunde peka på drakar och enhörningar samt kungliga namnchiffer. Vidare specialfall som Gustafschöld (både namn och vapen med tre kronor och krönt G), Sergel (med Gustav III:s staty i vapnet) och Palander af Vega (både tillägget till namnet och fartyget i vapnet).

Nästa kongress äger rum i Quebec år 2008.

HISTORIEDAGAR

De Svenska Historiedagarna ägde i år rum den 29/9–1/10 i Riga i Lettland med många intressanta seminarier. Resan kombinerades med forskning på Lettiska Riksarkivet, där jag redan 1999 hade förmånen att för första gången få forska rörande de från Baltikum härstammande ätterna. Mer om detta i nästa nummer av Arte et Marte.

FÖRVÄRV

Ridarhuset har förvärvat originalsköldbrevet för utdöda adliga ätten Ulfwenklow (Ulfvenklou) nr 610. Rådmanen i Stockholm och hovkassören Hindrich Wulf (1602–1661) adlades 1654 1/5 på Uppsala Slott av drottning Kristina med namnet Ulfwenklow och introducerades samma år. Ätten utdog 1823 2/10. Vapnet framgår av bredvidstående bild; en blå sköld, uti skölden på den (heraldiskt) vänstra sidan, en grön skog ur vilken kommer en springande ulv med en gyllene kula i den ena ramen. Hjälmprydnaden är en upprätt ulv med en gyllene kula i den ena ramen mellan tvenne svarta örningar.

DONATION

Greve Alarik Wachtmeister af Johannishus, Halmstad, har till Ridarhuset donerat den till honom av släktföreningen förärade medaljen i guld. Den är hela sju centimeter i diameter och visar på ena sidan en riddare i rustning med de adliga och friherrliga vapensköldarna och på

Adliga ätten Ulfwenklow.

Friherrliga ätten Raab.

Grevliga ätten Barnekow.

Adliga ätten Raab.

Adliga ätten von Gegerfelt.

andra sidan det grevliga vapnet. Medaljen förvaras i ett vackert etui av rött läder med det grevliga vapnet i guldtryck på locket.

DEPOSITIONER

Greve Henrik Barnekow, Sörbytorp, Vinslöv, har deponerat grevbrevet i original för grevliga ätten von Barnekow nr 128. Hovmarskalen friherre Christian Barnekow (1773–1830) upphöjdes i grevlig värdighet jämlikt 37§ 1809 års regeringsform, innebärande att endast huvudmannen innehar grevlig värdighet, 1816 2/4 på Stockholms Slott av konung Karl XIII men grevbrevet är undertecknat av ko-

ning Karl XIV Johan, och ätten introducerades 1818 11/4.

Herr Georg von Gegerfelt, Åkersberga, har deponerat originalsköldebrevet för adliga ätten von Gegerfelt nr 861. Kaptenen vid Närke och Värmlands regemente, Samuel Gegerfelt (1638–1684) adlades 1674 8/8 på Stockholms Slott av konung Karl XI med namnet von Gegerfelt, och introducerades 1675 14/9.

Friherre Carl Michael Raab, Stockholm, har deponerat såväl utdöda adliga ätten Raabs nr 1586 originalsköldebrev som friher-

rebrevet i original för friherrliga ätten Raab nr 286. Kommendören vid Amiralitetet i Karlskrona, Carl Raab (1659–1724), adlades 1719 13/11 på Palatset i Stockholm av drottning Ulrika Eleonora och introducerades samma år. Ätten utgick på svärdssidan 1871 18/2. En förmodad brorson till Carl Raab är överkommisariern vid Amiralitetet i Karlskrona, sedermera landshövdingen i Kronobergs län, Adam Johan Raab (1703–1776), vilken adlades genom kunglig resolution 1746 21/10 av konung Fredrik I och introducerades 1752 8/6 på den

äldre ättens nummer. Han upphöjdes i friherrlig värdighet 1771 15/10 på Stockholms Slott av konung Gustav III. Sönerna introducerades 1776 9/5.

Till slut vill vi som vanligt påminna om möjligheten att på ett tryggt och säkert sätt och utan kostnad deponera sköldebrev i Riddarhuset. Ta gärna kontakt för närmare information, tel. 08-723 39 95.

Per Nordenvall, riddarhusgenealog

FOTO: GÖRAN MÖRNER

När grevliga ätten Brahe gick ur tiden

DEN SPRÖDA KLOCKRINGNINGEN från Östra Ryds kyrka tonar vemodigt ut över Stora Värtans spegelblanka vatten. Mitt på fjärden syns en eka, vars roddare vilar på årorna. Förutom honom är ytterligare två män med i båten. Alla är svartklädda, och alla bär svarta cylinderhattar. Så reser sig en av dem. Han knäpper sina händer, han läser en kort bön. Så böjer han sig lätt framåt och släpper ett föremål i vattnet, knäpper ånyo händerna i bön, sätter sig stilla ner. Med långsamma årtag ros ekan mot stranden.

Klockringningen tonar bort, den högtidliga akten är över. Svea rikets ärkebiskop, Nathan Söderblom (1866–1931), har i djupet just sänkt nyckeln till grevliga ätten Brahes gravvalv i Östra Ryds kyrka. Den kommer aldrig mer att behövas, ty i dag – den 3 juni 1930 – har till evigheten vigts den sista av sin ätt, greve Magnus Per Brahe, nr 1 på Riddarhuset, herre till Rydboholm, Skokloster och Krageholm, överstekammarherre hos konung Gustaf V, riddare och kommendör av Serafimerorden.

Ärkebiskopen har i sin förrättning åtföljts av friherre Fredrik von Essen på Salsta, syster-son till Magnus Brahe och närmaste arvtagare, samt förvaltaren på Rydboholms slott, Knut Pettersson. Pressreferatet berättar att »begravningsakten i Östra Ryds kyrka bevisades av talrika representanter för konungahuset och aristokratien».

Det hade varit den bortgångnes uttalade

Den siste greve Brahes serafimersköld i Riddarholmskyrkan. En kuriositet kan noteras: till skillnad från det gängse bruket med tre rangkronor i grevliga vapens hjälmprydnad hade Brahe – som enda grevliga ätt – endast två rangkronor.

önskan att nyckeln till gravvalvet efter bisättningen skulle, så som nu skett, sänkas i sjön utanför det braheska stamgodset Rydboholm. Det blev en värdig symbolhandling, markerande avslutningen på grevarna Brahes mer än fyrahundraåriga glansfulla era i rikets tjänst.

Ätten Brahe var en av de tre, som vid Erik XIV:s kröning 1561 hade förlänats grevlig värdighet. De båda andra ätterna var Sture och Tre Rosor. När riddarhusinstitutionen inrättades 1626 och adelns ätter fick introduktion med åtföljande numrering, var ätterna Sture och Tre Rosor redan utgångna på manslinjen och deras ättevapen kom därför aldrig att sättas upp i Riddarhussalen. Enda återstående grevliga ätt från 1561 – Brahe – blev följaktligen nr 1 inom den så kallade herreklassen (omfattande grevar och friherrar). Ätten har alltid varit mycket fåtalig. Vid två tillfällen har dess fortbestånd säkrats endast tack vare en postumt född son. Första gången var 1633, då Nils Brahe föddes ett halvår efter det att fadern, med samma namn, hade avlidit i sviter efter en skottskada i slaget vid Lützen. Andra gången inträffade 1756. I juli detta år avrättades på Riddarholmstorget översten Erik Brahe för sin delaktighet i en felslagen statskupp (till kungahusets favör). Tre månader senare föddes hans son Magnus Fredrik. Det kunde ha blivit en liknande situation redan 1520. I Stockholms blodbad i november detta år halshöggs på Stortorget i Stockholm Joakim Brahe. Hans ende son Per (sedermera greve Per Brahe d.ä.) hann emellertid födas fem månader innan.

Ätten Brahe hade sina rötter i Halland. Saker dokumentation går tillbaka till senare hälften av 1300-talet och är knuten till adelsmannen Peder Brade, död 1390. Som första